

Про жар-птицю та вовка

Казка

Було у одного царя три сини — два розумних, а третій дурень. От прийшли вони до батька до свого та й просять, щоб він відпустив їх поїздити по світу, подивитися на інші царства. Батько вислухав їх і каже:

— Вибирайте собі коней з табунів яких завгодно і їдьте куди хочете.

От пригнали ті табуни; почали вони вибирати.

Обидва старші вибрали коней щонайкращих, а менший, дурень, узяв найпоганшого коня. Зібравшись, виїхали вони усі троє однією дорогою. їдуть та їдуть. Коли дивляться — стоять три стовпи і від кожного стовпа йде дорога: одна прямо, друга наліво, а третя направо. На тих стовпах було щось написано; вони і під'їхали прочитати. На однім стовпі значилось: «Хто поїде дорогою цією, той сам буде ситий, а кінь його голодний»; на другім: «Хто поїде цією дорогою, той сам буде голодний, а кінь ситий»; на третім: «Хто поїде цією дорогою, у того вовк коня з'їсть». Поїхали вони: старший по тій дорозі, що сам буде ситий, а кінь голодний; середульший по тій, що сам буде голодний, а кінь його ситий, а менший, дурень,— по тій, що вовк коня з'їсть.

Тільки що менший трохи проїхав, іде вовк назустріч йому і каже:

— Злазь з коня, я його з'їм!

Нічого робити — узяв дурень сідло на плечі та й пішов собі дорогою, а коня покинув. Коли це доганяє його знову той же самий вовк:

— Сідай,— каже,— на мене і кажи, куди тебе везти?

А дурень йому відповідає:

— Вези куди сам знаєш!

Привіз його вовк у великий ліс, а посеред того лісу стояла хата велика; біля тієї хати стоїть стовп, на стовпі висить клітка, а у тій клітці сидить птиця така, аж сяє. От дурень як уздрів її та й каже вовкові:

— Як би мені украсти цю птицю?

— Іди,— каже йому вовк,— та полізь по стовпу, та не берись за вірвовочку, а прямо бери клітку.

Пішов дурень, зліз на стовп та замість клітки і зачепив рукою вірвовку — коли це дзвоник: дзень-дзень-дзень! Вибігають сторожі, що стерегли птицю, та до нього:

— Чого тобі треба?

— Хотів,— каже він їм,— птицю вкрасти.

А сторожі й кажуть:

— Це не проста птиця, а жар-птиця. Коли хочеш, щоб ми тобі її дали, приведи нам коня до половини золотого, до половини срібного.

Пішов від них дурень, а вовк і питає його:

— Де ж птиця, що ти хотів украсти?

— Нема! — каже дурень.

Розказав йому все, як було, і що треба привести коня до половини золотого, до половини срібного.

— Сідай же,— каже вовк,— швидше та поїдемо.

Сів дурень на вовка — і поїхали. Їхали, їхали, от вовк і привіз його знов-таки у ліс, а в тім лісі стоять усе кам'яні конюшні, а в конюшнях іржуть коні. Вовк і каже дурневі:

— Іди ж в оцю конюшню та бери першого коня, та не за уздечку, а за гриву.

Пішов дурень у конюшню та й забув знову, що йому наказував вовк, бере коня за уздечку, а удила тільки брязь-брязь... Тут зараз і вискакують сторожі та до нього:

— Чого тобі треба?

— Хотів украсти коня.

— Е, привези нам панну, що живе за сім верст відсіль у дубовім гаю, тоді візьмеш коня.

З тим і пішов дурень від них. Прийшов до вовка, а він його і питає:

— Де ж кінь?

— Нема! — та й розказав йому, як було і чого вимагали від нього сторожі.

— Сідай же швидше та поїдемо,— каже вовк.

От поїхали. Вовк і привіз його знов у гай дубовий. Коли дивляться — аж по горі ходить панна з дівчиною, своєю слугою.

— Іди ж,— каже йому вовк,— до тієї панни та скажи їй, що тобі дуже хочеться пити: нехай вона пошле ту дівчину по воду, а ти бери її скоріш на оберемок та й неси до мене.

Пішов дурень до панни та й просить її:

— Пошліть, панно, по воду: дуже пити хочеться.

Вона, почувши це, стала просить його зайти у хату; він відмовляється, що йому не можна зайти.

— Візьміть та пошліть дівку по воду.

Та й послала, а дурень тоді як ухопить її на оберемок та мерщій до вовка, сів на нього і полетів, як птиця. Прибігли до того місця, де він крав коня до половини золотого, до половини срібного, вовк став та й каже йому:

— Я ж перекинувсь панною, а ти мене відведи і віддай сторожам, та як візьмеш у них коня наполовину золотого, наполовину срібного, то сідай на нього та й їдь швидше по цій дорозі, що до жар-птиці; я дожену тебе.

Так і зробили. Вовк перекинувсь панною; дурень узяв його, підвів до сторожі та й проміняв на коня до половини золотого, до половини срібного.

Потім посадив на коня панну, ту, що вкрав собі, сів і сам та й поїхав тим шляхом, що йде до жар-птиці. А сторожі узяли ту панну, що він залишив їм, принесли їй яблук, ягід і усього-усього та й давай годувати. От наївсь наш вовк гарно та й каже:

— Випустіть мене трохи погуляти.

Вони й випустили його, та тільки що випустили — він зараз і перекинувся вовком, вони не уздріли й як,

та й побіг собі скільки видно, тільки курява знялась. Біг-біг він, а далі й наздоганяє дурня аж там уже, де була жар-птиця, та й знову каже йому:

— Я ж знову перекинусь конем, а ти відведи мене і віддай сторожам, та як візьмеш жар-птицю, то сідай на коня та й їдь аж до тієї дороги, де ти розпрощався з братами, там і подождеш мене. Та тільки не спи, а то брати уб'ють тебе.

Дурень так і зробив, як казав вовк: виміняв жар-птицю, сів на коня, взяв панну та мерщій і дременув. От приїздить на те місце, де три дороги сходяться в одну, та й сів відпочити, а коня пустив пастись. Жар-птиця сидить у клітці та й співає, а панна й просить його:

— Не засни ж, будь ласка, а то брати уб'ють тебе і мене.

Коли дивиться вона: їдуть два парубки, вона зараз до дурня — аж він уже спить. Давай вона його будити: будила-будила — ніяк не розбудить. От під'їхали туди ж і ті парубки.

— Дивись-но,— каже один,— це ж наш брат-дурень. Давай уб'ємо його, а коня, жар-птицю і красну дівицю візьмемо собі!

Так і зробили, як сказали: убили брата і покинули там, а коня, жар-птицю і красну дівицю узяли та й поїхали. Незабаром прибігає й вовк. Дивиться, аж дурня вже клює сорока, а гадюка ссе з нього кров. От він зараз гадюку убив, а до сороки й каже:

— Як ти мені не принесеш води цілющої й живущої, то й тебе уб'ю.

— В чому ж я тобі принесу? — питає сорока.

Він узяв зробив з лістя дві коробочки, одну прив'язав сороці до однієї ноги, другу до другої, та й пустив її. На другий день прилітає вона до нього в полудень і приносить воду. Тоді він узяв, полив дурня цілющою водою, зцілив його, а далі — живуючою — оживив.

— Та й довго ж як я спав,— каже дурень.

— Якби не я, заснув би ти навіки,— обізвався вовк.

— Сідай швидше та поїдемо, а то старший брат обвінчається з панною.

Сів дурень на вовка і поїхали.

Приїжджає додому, коли дивиться — стоїть перед ґанком коляска, а в ній запряжений його кінь до половини золотий, до половини срібний. Як побачив його кінь, так і кинувсь до нього, поволік з собою і коляску ту, а як побачила його жар-птиця у вікно — так і пурхнула до нього: розбила й вікно, вилетіла та й сіла йому на плече. Коли це виходить і панна та з його братом, така заплакана,— їхати до вінця. Як угледіла ж вона дурня — зараз до нього так і кинулась.

— Ось хто мене вкрав,— каже,— за нього й вийду!

Дивиться на це диво батько і сам не знає, що воно робиться. Тут дурень і розказав йому все дочиста, як було діло. А батько йому й каже:

— Роби ж з братами що хочеш...

Тоді дурень поїхав до вінця, повінчався з панною, братів простив, а вовкові зжарив цілого барана. От вам казка, а мені бубликів в'язка.